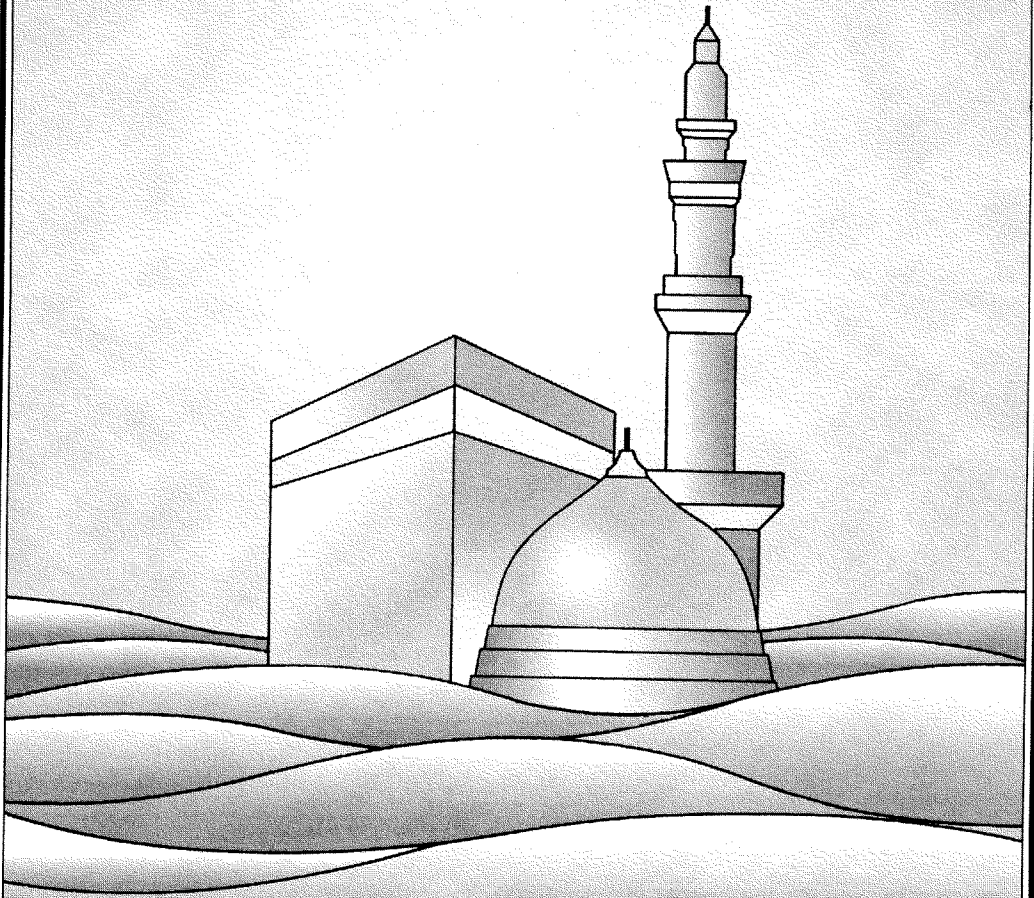

ازنگا سے دیکر

نگاهی به مطبوعات عربستان

مرتضی باقری

سفر حج با شتر

در حج سال گذشته ۶ تن از اهالی عربستان از منطقه پایتخت-ریاض- با شتر به حج رفتند. هدف آنان از این سفر تجدید خاطره آباء و اجدادشان در سفرهای گذشته بوده است. در این مسیر ۱۰۰۰ کیلومتری و در هنگام ورود به مکه، تسهیلات ویژه‌ای از ناحیه مأموران دولتی در اختیار این افراد قرار گرفت.

(شرق الاوسط، ش ۷۴۲۴)

چگونه بین مسلمانان همکاری را شکل دهیم

دکتر محمود بن محمد سفر وزیر سابق حج عربستان طی مقاله‌ای می‌نویسد:
یکی از شیوه‌های گسترش همکاری بین مسلمانان، یادآوری و تذکر خطراتی است که امت و اسلام را تهدید می‌کند.
از جمله:

- * تفرقه، جدایی و درگیری‌های مخرب که به طور کلی جایگزین دوستی، رحمت و همیاری شده است، در حالی که اسلام مسلمانان را به تشکیل «امت واحده» دعوت می‌کند.
- * گسترش ترس و نگرانی در جهان که فرصت و امکان امنیت و آرامش را برای

افراد - در صورت گسترش و عمومی شدن خوف - باقی نمی‌گذارد.

✽ به کارگیری برخی دستاوردهای تمدن جدید در راه ویرانی، به جای استفاده از آنها در مسیر خوشبختی و تأمین نیاز انسان‌ها.

نویسنده در ادامه می‌افزاید: قصد من ایجاد یأس و ناامیدی از رحمت خداوند نیست بلکه نقد وضعیتی است که امت اسلامی را بتواند به مرکزیت هدایت بشر رهنمون شود. یکی از واجبات و وظایف ما به عنوان امت اسلامی این است که «حج» را مبنای بازگشت به حیات و موقعیت خویش بدانیم و بر ما است که کمال سعی و تلاش خویش را برای بازگشت به سوی خالق بی‌همتا به کارگیریم و اصول زندگی خود را تصحیح کنیم و همچنین همکاری نزدیک برای پیاده کردن این مفاهیم در حج و در طول سال داشته باشیم.

به یقین اگر حج مبنای تحقق تعاون و همکاری بین مسلمانان باشد، تاریخ انسان، تمدن درخشان امت اسلامی را به ثبت خواهد رسانید.

امت اسلام همانگونه که در گذشته و در طول صدها سال، تمدن روشن و مؤثری را به جهانیان عرضه کرده، فرهنگ و تمدن جدید را با همه ابعاد علمی، فنی، اقتصادی و... ارائه خواهد کرد که منزلت امت اسلام را در بین جوامع و ملل نشان می‌دهد و این مهم انجام نمی‌شود جز با تلاش جدی و مخلصانه در جهت وحدت طوایف امت اسلامی در مقابل تهدیدات جهانی که به صورت بنیان مرصوص باید ایستادگی کنند.

ملاحظه: اهمیت این مقاله بیش از محتوای آن، به خاطر نویسنده آن؛ یعنی وزیر سابق حج عربستان است. تهدیدهای بالقوه و بالفعل جهان معاصر که در عرصه‌های فرهنگ و اخلاق و دین، نه تنها مسلمانان بلکه نهادها و جوامع انسانی را به شکل جدی مورد تهاجم قرار داده، اندیشهٔ مقابلهٔ هماهنگ برای نجات از اسارت آفات تمدن جدید را شکل داده است. منزلت و جایگاه ویژهٔ حج در انجام امت اسلامی و به عنوان ذخیره و پشتیبان قدرتمند برای اعتلای فرهنگی، معنوی و اقتدار سیاسی و غنای اقتصادی جهان اسلام از موضوعاتی است که بیش از گذشته نقش و اهمیت آن روشن‌تر شده و مورد اذعان قرار می‌گیرد. طبیعی است اگر مسؤولان کشورهای اسلامی، به ویژه عربستان که نقش ویژه‌ای در رابطه با حج دارد، با روشن بینی اسلامی به مصالح اسلام و مسلمانان بیندیشند و پتانسیل‌های ارزشمند موجود را بشناسند، حج می‌تواند

سهم قابل توجهی در عزت مسلمانان و امت اسلام ایفا نماید، امکان منحصر به فردی که خداوند برای عزت و عالی مسلمانان مقرر نموده است.

(عکاظ، شماره ۱۱۹۰۴)

همکاری و تکامل در روابط ایران با منطقه خلیج فارس

نشریه عکاظ طی مقاله‌ای ضمن بررسی «روابط ایران با اعراب در دوران جاهلیت»

می‌نویسد:

در آن دوران، حکومت ایران با تسلط بر بخشی از عراق در «حیره»، از این قبایل عرب در جنگ و منازعات خود با حکومت روم و وابستگان آن در شام استفاده می‌کرد. البته ایران نتوانست تسلط خود را بر تمام شبه جزیره العرب گسترش دهد. بعد از اسلام، ارتش مسلمانان عراق و خراسان و تمام سرزمینهای ایران را فتح کرد و ایران جزوی از حکومت اسلامی شد. عنصر فارسی علی‌رغم قرار داشتن در چارچوب حکومت اسلام، توانست در چارچوب اسلام، هویت ایرانی خود را حفظ کند و این هویت و تمدن و فرهنگ و زبان با قوام و تقویت خود در حوادثی نظیر روی کار آمدن دولت عباسی و سرنگونی دولت اموی نقش بارزی ایفا نمود. روابط اعراب و ایران در فراز و نشیب و ترقی و یا کاهش بوده است در نهایت روابط ایران و اعراب به نفع ترکها تمام شد؛ به طوری که با تضعیف عباسیان و سپس سرنگونی آن به دست مغولها، مجدداً راه برای تقویت موقعیت ایرانیها فراهم شد و این نزاع به صورت دولت عثمانی و صفویه بروز نمود. رقابت خاصی نیز بین حکومت شاه (معدوم) و کشورهای منطقه خلیج فارس وجود داشت که با سرنگونی شاه، روابط طرفین در هاله‌ای از شک و ابهام قرار گرفت و نهایتاً با غلبه حکمت سیاسی بر احساسات، دوران جدیدی در پایه‌ریزی روابط بر اساس تفاهم و همکاری مشترک آغاز گردید.

اراده طرفین اینک بر گسترش روابط در ابعاد تجاری، اقتصادی و ... تعلق گرفته و ضرورت‌های بسیاری از جمله حفظ امنیت منطقه‌ای، دو طرف را به تحقق این روابط متقاعد ساخته است. همچنین مصالح و سرنوشت مشترک در پیشرفت این روابط مؤثر بوده است. لذا امید است این روابط مستمر در بستر تاریخ، در وضعیت مطلوب گسترش یابد هر چند که در پاره‌ای ایام، اختلافات سیاسی نیز وجود داشته باشد.

ایجاد روابط سیاسی مبتنی بر احترام متقابل و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر و شکوفایی و رشد اقتصاد منطقه‌ای و همکاری‌های مؤثر در امور نفت و انرژی، از نیازمندی‌های طرفین به حساب می‌آید.

ملاحظه: پیدایش اسلام و نقش دین مشترک در ایجاد تغییرات اساسی در برداشتها، تفکرات و روابط بین اعراب و ایرانیان و تکوین روح برادری و مودت، نقطه عطف و عامل مؤثری است که قطعاً در بررسی روابط طرفین کم توجهی به آن پذیرفتنی نیست. لذا مایه تعجب است که چرا از این عامل مؤثر اتحاد و یکپارچگی بین ملت‌ها و دولت‌های کشورهای اسلامی کمتر سخن به میان می‌آید. نویسندگان منصف عرب که لزوم همکاری مشترک را برای اهداف سیاسی و اقتصادی ضروری می‌بینند با پرداختن به اهداف امت اسلامی و عزت دین و اتحاد مسلمانان، انگیزه‌های همکاری مشترک را می‌توانند تقویت کنند. بیان نقش علما و دانشمندان ایرانی در نشر و گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی، از نکات ارزشمند روابط اعراب و ایرانیان به حساب می‌آید.

اینک که شرایط جهانی و ضرورت‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، مسلمانان را به سمت یکپارچگی فرا می‌خواند، تدوین ریشه‌ها و عوامل وحدت، وظیفه و رسالت متفکران و سیاستمداران مسلمان ایران و عرب است. باشد تا از ره آورد این تجربه، بخش قابل توجهی از نگرانی‌های جهان اسلام برطرف شود و ثمرات این همبستگی و همکاری مشترک بین ایران اسلامی و کشورهای عرب خلیج فارس و ... خیر و برکت را شامل مسلمانان و آرمان‌های والای اسلامی گردانند. طبعاً با در نظر داشتن این مصالح و منافع برتر، جهت‌گیری‌های سیاسی اقتصادی را به تبع این اهداف با سهولت بیشتری می‌توان به سمت مطلوب و مشترک هدایت کرد.

(عکاظ، ش ۱۱۸۸۴)

راه‌های غیر رسمی سفر حج

نشریه «المدینه» با چاپ کاریکاتوری از یک وانت که زائران حج را از راه‌های کوهستانی به مکه می‌برد، نوشته است: افرادی که مجوز رسمی (تصریح) برای سفر حج ندارند، از شیوه‌ها و راه‌های دیگر می‌توانند برای رفتن به حج استفاده کنند!

ملاحظه: گفتنی است که عربستان برای شهروندان خود و همچنین اتباع خارجی مقیم عربستان شرط سفر حج را ۵ سال یکبار تعیین نموده است و این قانون به منظور کنترل حج و عدم ازدحام جمعیت اتخاذ شده است. طبعاً افرادی که در عربستان زندگی می‌کنند و برای رفتن به سفر حج نیازمند ویزا نیستند و دیگر مشکلات سخت مسلمانان خارج عربستان را ندارند، به راحتی می‌توانند از اندیشه حج بگذرند. راه‌های کوهستانی و پوشش‌های تجاری، خدمات و ... از امکاناتی است که شهروندان عربستانی مشتاق حج را از این سفر روحانی بی‌نصیب نمی‌سازد. البته طبیعی است که سخت‌گیری‌های اعمال شده از ناحیه حکومت عربستان نسبت به حجاج خارجی و سهمیه‌بندی حج کشورها نسبت به حجاج داخل عربستان تفاوت دارد و اعمال کنترل برای داوطلبان داخل به سهولت امکان پذیر نیست.

(المدینه، ش ۱۳۱۲۲)

زیارت حجاج مغربی از قدس

درباره خبر منتشر شده از جانب وزارت اوقاف و امور اسلامی مراکش، مبنی بر تصمیم ۲۴ حاجی مغربی برای سفر به فلسطین و زیارت قدس، گفتگویی با دکتر احمد هیکل وزیر سابق فرهنگ مصر انجام گرفت که وی در بخشی از این گفتگو می‌گوید:

«سفر تعدادی حاجی به قصد زیارت قدس، دارای ابعاد سیاسی، دینی و اقتصادی است، هر چند ممکن است بعضی تصور کنند که این مسأله به نفع قضیه فلسطین است و تقویت ارتباط بین مسلمانان داخل فلسطین اشغالی با خارج را فراهم می‌سازد و زیارت مسجدالاقصی از تحریم آن بهتر است و... لیکن بسیاری بر این باورند که این قبیل زیارت‌ها به ضرر قضیه فلسطین تمام می‌شود؛ چرا که موجب آبرو بخشیدن به رژیم اشغالگر قدس، در نزد افکار عمومی است و نوعی تلاش برای دموکراتیک جلوه‌دادن اسرائیل تلقی می‌شود که مثلاً برای ورود مسلمانان به داخل سرزمین فلسطین مجوز می‌دهد و مانع ارتباط مسلمانان با یکدیگر نمی‌شود.

گروهی نیز بر این باورند که این زیارت و دیدار به رشد اقتصاد رژیم صهیونیستی کمک قابل توجهی می‌کند.

پرسش دیگر از این شخصیت مصری چنین طرح می‌شود که ما مسلمانان از یکدیگر می‌خواهیم به گفتگو با غرب روی آورند و دشمنی تاریخی فیما بین را فراموش کنند، حال چگونه می‌توانیم به گفتگو با غرب بپردازیم در حالی که مسلمانان را در کوزوو و بوسنی و دیگر مناطق ذبح می‌کنند و می‌کشند؟

هیكل پاسخ می‌دهد: تاریخ بزرگترین شاهد بر وجود جوهر گفتگو در اسلام است و بهترین روش تحقق خوشبختی انسان در این مسیر نهفته است. بسیاری از حوادث تلخ، نتیجه عملکرد افراطی بوده است. نتایج اقدامات خوارج، گسترش مشکلات و بدبختی و خون‌ریزی و قتل بوده و تمدن اسلامی نتیجه‌ای از این اقدامات نبوده است. همینطور جنگ‌های صلیبی نتیجه افراط‌گری‌های دینی از ناحیه مسیحیان در اندلس بوده و یا دیگر حرکت‌های افراطی‌گری در فلسطین علیه مقدسات مسلمانان و برخی کشورهای شرقی و همینطور اقدامات صربها علیه مسلمانان بوسنی نتیجه این افراط‌گری‌ها است. در حالی که تاریخ گواهی می‌دهد در دوران عباسیان یک تمدن انسانی دل‌انگیز در شرق شکل گرفت که مبنای آن گفتگو و درک متقابل و تسامح دوران عباسی بود و یا این ویژگی‌ها در عصر امویان در اندلس موجب پیدایش یک فرهنگ و تمدن روشن شد که بهره‌ای از تمدن نه تنها برای مسلمانان که برای غیر مسلمانان نیز اساس و مقدمه‌ای در جهت نهضت و انقلاب غرب در میان آن همه تاریکی و ظلمت گردید.

در این رابطه اسباب افراطی‌گری را باید شناخت. جهل نسبت به اساس دین و اعتماد نمودن به نصوص و مطالب غیر محوری و مبنا قرار دادن برخی مطالب که به صورت مجاز آورده شده و حقیقی تلقی نمودن آن دستورات، از مهمترین دلایل گرایش به افراط‌گری است؛ مثلاً اصطلاحات «جهاد»، «بدعت»، «کفر»، «تغییر منکر»، «حکم خدا»، «اجرا و پیاده کردن دین و شریعت» و ... نیاز به توضیح و تشریح دقیق دارد. در همین راستا پیروی ادیان آسمانی از توصیه‌ها و سفارش‌های اخلاقی دین بهترین راه برای دوری گزیدن از جنگ‌ها و حوادث تلخ است. ضمن اینکه توجه پیروان کلیه ادیان آسمانی به قرآن کریم، به عنوان آخرین خطاب الهی به بشر حایز اهمیت است که بایستی به دور از تعصب و سابقه ذهنی همگان به روش و مبنای صحیح برخورد آشنا شوند.

ملاحظه: اینکه گمان شود «تمام مشکلات بین جهان اسلام و غرب با گفتگو قابل حل است»

اندیشه غیر صحیحی است که حتی از ناحیه معتقدین جدی گفتگو بین تمدن اسلام و غرب نیز مطرح نمی‌شود. تا جایی که بعضاً با همین استدلال، مذاکره و گفتگو با رژیم غاصب فلسطین نیز توجیه می‌شود. در میان متفکران عرب در این زمینه طرفداران و مخالفان جدی وجود دارد. در مصر به دلیل مخالفت‌های بسیار گسترده مسلمانان انقلابی با عادی سازی روابط با اسرائیل غاصب و همچنین مخالفت جدی با غرب به دلیل حمایت‌های گسترده آنان از صهیونیست، تلقی از گفتگوی تمدن‌ها بیشتر به یک جدل سیاسی تبدیل شده است. طبعاً تعیین دایره گفتگو بین تمدن‌ها و جداسازی فرهنگ و تمدن عمومی غرب از حکومت‌ها و رژیم‌های مدعی سلطه‌گری بر مقدرات جوامع امری است که نقاط تاریخ و مبهم را رفع نموده و در یک جمله، تمایل به گفتگو با تمدن غرب را هرگز به منزله عدول و گذشت از ارزشها و اصول متقن باورهای دینی و اعتقادی تعریف و تفسیر نمی‌نماید.

(شرق الاوسط، ش ۱۷۴۴۷)

گردهمایی رؤسای انجمن‌های ادبی عربستان

رؤسای ۱۲ انجمن ادبی عربستان در اجلاس پانزدهم «اجتماع انجمن‌های ادبی» شرکت کردند. در این اجلاس استفاده از فرصت‌های ناشی از پیشرفت‌های عصر معاصر و زمینه‌های جدید فعالیت‌های فرهنگی مورد بحث و بررسی قرار گرفت. بهره‌برداری از انقلاب ارتباطات و ابزار جدید در عرصه فرهنگ، از دیگر محورهای این اجتماع بوده است. با توجه به اینکه در سال جاری عربستان میزبان اجلاس وزرای فرهنگ کشورهای عربی است، چگونگی ارتباط و تلاش انجمن‌های ادبی در این رابطه، مورد گفتگو قرار گرفت.

انجمن‌های ادبی نسبت به انتشار مجلات و فصلنامه‌ها؛ مانند مجله «قوافل» متعلق به انجمن ادبی ریاض، «علامات» متعلق به انجمن ادبی جدّه و «سوق عکاظ» متعلق به انجمن ادبی طائف تأکید کردند.

ملاحظه: انجمن‌های ادبی در عربستان حرکت فرهنگی هنری است که توسط اندیشمندان، ادیبان، هنرمندان و شعرای شهرها و مناطق مختلف عربستان تشکیل شده و ماهیت فرهنگی و هنری خود را کاملاً حفظ نموده‌اند. برگزاری شب‌های شعر، مجالس تکریم

متفکران و بحث و بررسی ادبی و علمی مسائل حوزه فرهنگ و ادب از اقدامات بارز این انجمن‌ها است.

مهمترین ویژگی این انجمن‌ها پرهیز جدی از گرایش‌های متعصبانه؛ نظیر ترویج افکار وهابیت و یا توسل به شیوه‌های خشن و غیر متعارف این قبیل دستجات و گروه‌ها است؛ به گونه‌ای که نسبت به بسیاری از مقولات فرهنگ و ادب انعطاف مثبت نشان می‌دهند؛ موضوعی که وهابیان سخت از آن پرهیز کرده و آن را رد می‌کنند.

نیروهای تحصیل کرده دانشگاهی، این مراکز ادبی را نقطه قوت و رشد حرکت‌های فرهنگی، به دور از تعصبات خاص، می‌دانند.

(شرق الاوسط، ش ۷۴۴۸)

باز شدن باب گفتگو درباره نقش زن در جامعه

رهبری عربستان ترجیح می‌دهد که در گفتگو بین قشرهای مختلف جامعه، بانوان نیز نسبت به بررسی نقش و حضور خود فعال شوند. بعد از سخنرانی امیر عبدالله، ولیعهد عربستان مبنی بر اینکه «هرگز اجازه نمی‌دهیم که شأن و منزلت زن عربستان و نقش مؤثر وی در جامعه کاهش یابد»، بسیاری بر این باورند که باب مهم گفتگو درباره نقش زن در جامعه عربستان باز شده است.

یکی از مسؤولان عربستانی در این رابطه افزود: اینک در مرحله نخست بررسی موضوع هستیم و طبعاً با گفتگوی مبتنی بر روابط اجتماعی بحث را دنبال می‌کنیم.

برخی موضوعات؛ نظیر رانندگی زنان و یا پوشاندن صورت از مسائل حاشیه‌ای تلقی می‌شود که البته مسأله رانندگی زنان در مجلس شورا مورد بحث قرار گرفته و بحث پوشاندن صورت نیز از این جهت قابل توجه است که اجباری از ناحیه دین در این رابطه وجود ندارد. رانندگی خانم‌ها از نظر ما بیشتر جنبه‌های فنی قابل توجه است تا جنبه اجتماعی یا دینی.

ملاحظه: به طور قطع و تعیین این قبیل اظهارات حاکی از تحولات قابل توجهی است که در جامعه سنتی عربستان در حال شکل‌گیری است. همزمان با تغییرات قابل توجه در ساختار سیاسی در عربستان؛ نظیر تشکیل مجلس شورا و مجالس شورای مناطق و...

نسبت به تغییرات اجتماعی نیز نشانه‌ها و علائم مثبت از ناحیه حکومت و مردم مشاهده می‌شود. یکی از مهمترین نگرانی‌ها، آینده زنان در جامعه عربستان است. ارتباطات گسترده و سهولت در انعکاس وضعیت زنان در خارج، حتی در کشورهای اسلامی و منطقه خلیج فارس، امکان ادامه حضور زنان را در محیط‌های کاملاً بسته فراهم نمی‌سازد. از چندین سال پیش زمینه‌های ادامه تحصیل و سپس اشتغال زنان عربستانی در محیط‌های آموزشی و پرورشی و سپس مراکز درمانی و ادارات فراهم شد و اینک مقدمات ورود بانوان به عرصه‌های مهمتر اجتماعی، مورد بحث و بررسی جدی قرار گرفته است.

عدم برنامه‌ریزی و توجیه صحیح و گرایش‌ها و اندیشه‌های متفاوت موجود در جامعه عربستان می‌تواند بر دامنه نگرانی‌ها بیافزاید.

(شرق الاوسط)

مرگ حجّاج در جمرات و دیدگاه فقهی زمان رمی

یکی از مسائل مهم رمی جمرات، ازدحامی است که به هنگام خروج حجّاج از منا روی می‌دهد. توجه به این مسأله، از سال ۱۴۱۴ ه. ق. (۱۹۹۴ م) آغاز شد که بیش از ۳۰۰ نفر از حجّاج در نتیجه ازدحام جمعیت در منطقه جمرات کشته شدند. علی‌رغم اینکه مقامات عربستان، تغییرات و امکانات بسیاری در منطقه جمرات فراهم ساخته‌اند و این منجر به سهولت تردد بر روی پل ساخته شده بر جمرات گردیده است در سال ۱۴۱۸ ه. ق. (۱۹۹۸ م) بر اثر تکرار این حادثه تأسف بار ۱۱۸ تن از حجّاج جان باختند.

این دو حادثه که در بالا و پایین پل رخ داد، این نکته مهم را به اثبات رسانید که مشکل در پل ساخته شده نیست، بلکه مشکل اصلی، اصراری است که نسبت به سنگ زدن جمرات در یک زمان و آن هم بعد از اذان ظهر وجود دارد.

حال باید دید داستان جمرات و سرّ و راز اصرار بر ادای این بخش از مناسک حج در زمان واحد چیست؟

اصل تشریح رمی جمرات به نوعی ارتباط با زمان حضرت ابراهیم علیه السلام پیدا می‌کند، کسی که بسیاری از اعمال حجّ منسوب به وی است.

ابوحامد الغزالی در احیاء علوم الدین می‌گوید: «وَأَمَّا مقصود از رمی جمرات، انقیاد و اظهار عبودیت و بندگی به درگاه پروردگار است، بدون آنکه برای نفس و عقل، تجربه لذت و اندیشه‌ای دیگر باشد. سپس تأسی به سیره حضرت ابراهیم علیه السلام مورد نظر است که ابلیس رانده شده در آن مکان بر او وارد شد تا او را با شبهه و یا فتنه‌ای به معصیت بکشاند که خداوند عزوجل فرمان داد با سنگ شیطان را طرد نماید.

و در حدیثی از پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شده است که فرمود: «إِنَّ ابلیس عرض له (لابراهیم) هنالك (في الجمرات) أي وسوس له».

سنگ زدن به جمرات به اتفاق نظر فقها، از واجبات حج است و ترک کننده آن باید قربانی کند. همچنین فقها نظر دارند که زدن جمرات جز به وسیله سنگ مجاز نیست البته نسبت به شرایط و حجم سنگ‌ریزه‌ها نیز مطالبی وجود دارد.

هر چندبیشتر علما بر این عقیده‌اند که خشم ایجاد شده نسبت به شیطان در رمی جمرات حرکتی معنوی است لیکن بسیاری از حجّاج در چنین محلی دچار احساسات شده حتی از نظرات فقهی نیز گذشته و با دمپایی، چتر، چوب و احیاناً با قطعات آهن و... به جمرات حمله می‌کنند!

لیکن اشکال پیش آمده به دلیل زمان رمی جمرات است که اکثر فقهای اهل سنت در روز ۱۱ و ۱۲ رمی جمرات را بعد از اذان ظهر جایز دانسته و قبل از آن را جایز نمی‌دانند. البته از ابوحنیفه نقل است که رمی قبل از اذان را جایز می‌داند؛ همچنین برخی از حنابله نیز این رأی را دارند.

ابوحنیفه وجود بیماریها و حرج، نظیر تعجیل برای رسیدن به مکه را موجب جایز بودن رمی قبل از ظهر می‌داند ولی بعد از زوال را افضل ذکر می‌کند.

استدلال قائلین به جواز رمی قبل از ظهر، این است که ایام تشریق تماماً باید با روز عید قربان مقایسه شود و همانطور که در روز عید قربان در تمام طول روز رمی جمرات مجاز است در روزهای بعد نیز این مسأله اشکالی ندارد.

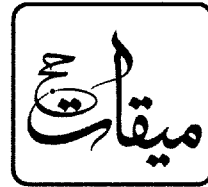
در فرهنگنامه معروف به «الموسوعة الفقهية الكويتية» (۱۵۸/۲۳) چنین آمده است: عمل به روایت ابوحنیفه مناسب حال کسی است که از ازدحام ترس داشته باشد، به ویژه در زمان فعلی.

برخی از علمای عضو شورای افتای عربستان نظیر بن جبرین نیز طبق فتوای ابوحنیفه، رمی جمرات را در روز دوازدهم قبل از ظهر جایز می‌دانند و آن را ایجاد فرصت برای مسلمانان به ویژه در وضعیت فعلی ذکر می‌کنند. در این رابطه برخی به ظاهر آیه ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ استناد می‌کنند؛ زیرا یوم تمام روز، از لحظه طلوع خورشید تا غروب آن است و تعجیل در اوّل روز برای حاجت و یا بروز مشکل جایز است.

در این رابطه وزیر کشور عربستان که ریاست کمیته عالی حج را بر عهده دارد می‌گوید: دیدگاه فقهی در پایان بخشیدن به این مشکل جمرات تأثیر اساسی دارد؛ چرا که این مشکل از ناحیه امکانات و تجهیزات نیست و برای حکومت متصور نیست که بتواند جلو این حوادث تلخ را بگیرد بلکه بایستی دیدگاه فقهی مسأله را به مسلمانان فهماند و اینکه علمای مسلمین وسعت وقت و زمان را در این مورد به علت وضعیت دشوار ازدحام جمعیت برای رمی جمرات جایز می‌دانند البته من نمی‌خواهم شخصاً فتوا دهم، ولی به هر صورت نظر روشنی در این رابطه دارم.

ملاحظه: زمان رمی جمرات به ویژه در روز دوازدهم ذی‌الحجه از مهمترین بحثهای جدی ایام حج است. شیعیان در این خصوص با وجود فتاوا و حکم صریح مبنی بر جواز رمی جمرات در طول روز مشکل خاصی ندارند. اما اهل سنت به دلیل مشکل جواز رمی جمرات قبل از ظهر در اضطراب و نگرانی‌های جدی نسبت به انجام مناسک حج در روز دوازدهم به سر می‌برند. به خاطر این محدودیت بود که در ابتدا تصور می‌شد عدم امکانات مناسب، در محلّ جمرات موجب ازدحام جمعیت و احياناً مرگ افراد می‌شود، به طوری که در چند مرحله عربستان نسبت به توسعه مکان جمرات و ساخت پل بسیار عریض بر روی جمرات جهت تردد حجاج و ایجاد امکان برای رمی جمرات در دو طبقه و ... اقدام کرد، لیکن متأسفانه خطر همچنان باقی است. لذا تجدید نظر در نگرش فقهی اهل سنت در این مسأله خاص، به ویژه با توجه به خطرات جانی که وجود دارد، حائز اهمیت و دقت است.

فرم اشتراک فصلنامه میقات حج

برای اشتراک فصلنامه میقات حج می‌توانید وجه خود را در سراسر کشور به حساب جاری ۱۲۲۲ نزد بانک ملی ایران شعبه حج و زیارت تهران در وجه نشر مشعر واریز و نسخه اصلی فیش بانکی را همراه فرم تکمیل شده به نشانی فصلنامه ارسال نمایید.

در صورت درخواست تمدید ارسال فصلنامه، شماره اشتراک خود را در این

محل بنویسید:

تهران - خیابان آزادی - نبش خوش - سازمان حج و زیارت - طبقه دوم - معاونت آموزش و تحقیقات بعثه مقام معظم رهبری - دفتر فصلنامه میقات حج
صندوق پستی: ۵۸۵۶-۱۴۱۵۵ - تلفن: ۶۴۲۰۳۲۶ - دورنویس: ۶۴۲۸۲۰۲

لطفاً شماره‌های درخواستی خویش را دقیقاً مشخص نمایید

هزینه اشتراک فصلنامه میقات حج			
سال	نوع درخواست	قیمت مجله	هزینه پست
سال ششم	تک شماره	۲۵۰۰ ریال	۲۵۰ ریال
	دوره یک‌ساله	۱۰۰۰۰ ریال	۱۰۰۰ ریال
سال پنجم	تک شماره	۲۰۰۰ ریال	۲۵۰ ریال
	دوره یک‌ساله	۸۰۰۰ ریال	۱۰۰۰ ریال

دوره یک‌ساله

تک شماره‌های

نام و نام خانوادگی / مؤسسه یا شرکت:

شغل: تلفن:

نشانی:

کد پستی: صندوق پستی:

مبلغ: ریال را طی فیشی که اصل آن پیوست می‌باشد پرداخت نموده‌ام.

شماره فیش: بانک: شعبه: استان: شهر:

